

Raadsvergadering d.d. 17 december 2020

Aan de raad,

Onderwerp

Verordening Afvalstoffenheffing 2021

Beslispunten

1. tot vaststelling van de Verordening Afvalstoffenheffing Laarbeek 2021, die in werking treedt per 1 januari 2021;
2. tot intrekking van de Verordening Afvalstoffenheffing Laarbeek 2020 per 1 januari 2021.

Samenvatting

De verordening afvalstoffenheffing 2021 stelt de tarieven vast voor de afvaldiensten voor het jaar 2021 en maakt enkele inhoudelijke keuzen over de afvaldienstverlening. Er wordt gekozen om een besparingsslag te maken door twee diensten te beëindigen, namelijk het huis-aan-huis inzamelen van kerstbomen en snoei-afval, en door de huis-aan-huis inzameling van oud papier te beperken tot eens per vier weken.

Aanleiding

Jaarlijks stelt de gemeenteraad de verordening afvalstoffenheffing voor het daarop volgende jaar vast, waarin de tarieven worden vastgesteld van onze afvaldienstverlening. Hierdoor kunnen de belastingaanslagen rechtsgeldig worden opgelegd per 1 januari van het daarop volgende jaar.

Voorafgaand aan de behandeling van deze verordening heeft de gemeenteraad verzocht om meer informatie en discussie over afval. Hierbij wordt zowel gekeken naar beleidskeuzen voor het uitbreiden of beperken van dienstverlening, als naar financiële beleidskeuzen. Deze discussie heeft plaatsgevonden in de vergadering van de commissie Algemene Zaken van 29 oktober 2020. De directeur van Blink en de beleidsmedewerker afval van de gemeente verzorgden een presentatie en hebben antwoord gegeven op vragen.

De discussie in de raad leidde tot het verzoek om enkele beleidsalternatieven nader uit te werken. Een motie van fractie ABL voegde daar in de raadsvergadering van 5 november 2020 nog een onderwerp aan toe, namelijk het invoeren van papiercontainers. De lijst met onderwerpen waarover de raad aangeeft verder te willen discussiëren bestaat daarmee uit:

Wijzigingen dienstverlening:

1. Verlagen frequentie papierinzameling
2. Stoppen met huis-aan-huis inzameling grof groenafval
3. Stoppen met huis-aan-huis inzameling kerstbomen
4. Invoeren papiercontainers
5. Heroverwegen dienstverlening milieustraat

Wijzigingen financieel beleid:

6. Invoeren progressief tarief milieustraat
7. Verhogen poorttarieven milieustraat
8. Heroverwegen verdeling tussen diftar en vastrecht

Daarnaast moet in de nieuwe afvalstoffenheffing de verhoging worden opgevangen van een aantal kostenposten in de afvalinzameling en verwerking. Ten slotte moet rekening gehouden worden met een substantiële gedragsverandering die zichtbaar is in Laarbeek: inwoners scheiden hun afval beter en bieden minder vaak de restafvalcontainer aan. De inkomsten voor de gemeente vanuit diftar lopen daarmee terug.

Beoogd effect en/of resultaat

Dit voorstel geeft een overzicht van mogelijke scenario's voor de afvalstoffenheffing 2021 waarbij telkens het uitgangspunt is dat de begroting sluitend is en de (aangepaste) dienstverlening dus wordt gedekt uit de geraamde inkomsten.

Argumenten

1. Toelichting cijfers 2021

In 2021 verandert de afvalbalans aanzienlijk ten opzichte van 2020. Dit komt voornamelijk door een nieuw systeem voor het vermarkten van PMD, waarbij de gemeente niet langer de verantwoordelijkheid draagt voor het vermarkten en recyclen van PMD. Dit betekent een aanzienlijke kostenverlaging, maar tegelijk ook een aanzienlijke vermindering van PMD-subsidie (onderdeel van de baten huisvuil). Verder zien we dat de trend van de afgelopen jaren doorzet waarbij inzamel- en verwerkingskosten stijgen, en de inkomsten uit verkoop van bijv. glas en oud papier dalen. Per saldo wordt afvalinzameling hiermee duurder voor de gemeente. Dit is te zien aan het bedrag dat via de afvalstoffenheffing geïnd moet worden, wil de balans rond de 0 uitkomen.

Tabel 1: Vergelijking afvalbegroting 2020 en 2021

	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil
Lasten			
Huisvuil	1.359.490	1.255.687	-103.803
<i>waarvan PMD</i>	<i>201.000</i>	<i>33.000</i>	<i>-168.000</i>
<i>overig</i>	<i>1.158.490</i>	<i>1.222.687</i>	<i>64.197</i>
Milieustraat	722.629	776.089	53.460
Overig	53.263	53.902	639
BTW	322.550	322.550	0
Overhead	75.576	76.585	1.009
Totaal lasten	2.533.508	2.484.813	-48.695
Baten			
Opbrengsten huisvuil	421.500	228.500	-193.000
Verkoopopbrengsten milieustraat	40.000	25.000	-15.000
Opbrengsten afvalstoffenheffing (vastrecht, diftar, poorttarieven) om begroting sluitend te maken	2.071.155	2.231.313	160.158
Totaal baten	2.532.655	2.484.813	47.842
Saldo kosten – baten	853	0	

Bovenstaande tabel laat zien dat bij gelijkblijvende diensten de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing met €160.158 moeten stijgen ten opzichte van het jaar 2020 voor een sluitende begroting. Er zijn enkele kostenbesparende maatregelen te overwegen waardoor de lasten lager kunnen uitvallen, met als gevolg dat het bedrag dat de afvalstoffenheffing op moet brengen lager wordt.

2. Afweging mogelijke beleidswijzigingen

Onderstaande tabel geeft een overweging bij elk van de maatregelen die de commissie heeft benoemd als mogelijk kansrijk.

Tabel 2: afwegingen mogelijke beleidswijzigingen

Maatregel 1: verlagen frequentie papierinzameling	Besparing: €15.700	Invoering: mogelijk per 1-1-2021
Overwegingen: Alle andere Blinkgemeenten zamelen vierwekelijks in, dus verlaging past in de regio. Wel hebben sommige gemeenten brengvoorzieningen in wijken (ondergrondse containers). In Laarbeek is oud papier inleveren op de milieustraat gratis. Met name voor kleinbehuise inwoners is het langer bewaren mogelijk een probleem. Het verminderen van diensten en gelijktijdig verhogen van tarieven kan leiden tot ontevredenheid. Het eerste jaar kan de kostenbesparing tegenvallen vanwege reeds gemaakte afspraken met de firma Box, die namens Blink inzamelt. Het grote volume papier na 4 weken is niet te hanteren voor Box, er zal worden afgesproken elke twee weken in de helft van de gemeente in te zamelen. Besparing is voorlopig geraamd op 1/3 van de huidige inzamelkosten, de overblijvende rondes zullen duurder worden vanwege een groter volume papier. Advies: invoeren per 1-1-2021		
Maatregel 2: stoppen huis-aan-huis inzameling grof groenafval (snoeihout)	Besparing: € 4.000	Invoering: mogelijk per 1-1-2021
Overwegingen: weinig gemeenten bieden deze dienst aan. Het is een stimulans voor groene tuinen. Het geeft veel overlast bij verkeerd / te laat aangeboden snoeihout, wat veel meerwerk en verborgen kosten geeft voor onze buitendienst. Het verminderen van diensten en tegelijk verhogen van GFT-tarieven kan leiden tot ontevredenheid, daarom wordt geadviseerd om de GFT-tarieven bij invoering van deze maatregel niet te verhogen. Snoeihout mag gratis worden ingeleverd op de milieustraat. De verwerkingskosten van snoeihout zijn daarom niet in de berekening meegenomen (deze zijn immers op de milieustraat als meerkosten te verwachten), deze besparing betreft alleen het inzamelen zelf. Advies: invoeren per 1-1-2021		
Maatregel 3: stoppen huis-aan-huis inzameling kerstbomen	Besparing: € 4.000	Invoering: Mogelijk per 1-1-2021
Overwegingen: weinig gemeenten bieden deze dienst aan. Het is vooral een tegemoetkoming voor mensen die slecht ter been zijn / geen vervoer hebben. Kerstbomen mogen gratis worden ingeleverd op de milieustraat. De buitendienst heeft ook hier veel meerwerk aan kerstbomen die niet door Blink worden ingezameld, bijvoorbeeld omdat er nog versiering aan zit of omdat de boom is 'vervuild' met bijv. spuitsneeuw waardoor compostering niet mogelijk is. De verwerkingskosten zijn net als in de vorige optie niet meegenomen. Advies: invoeren per 1-1-2021, evt. jaar later i.v.m. goede communicatie.		
Maatregel 4: invoeren papiercontainers	Kosten: €250.000+	Invoering: Mogelijk medio 2021, start

		wellicht per 1-1-2022
Overwegingen: vermindert zwerfvuil / nettere aanblik van de straat op inzameldagen, faciliteert afval scheiden en creëert wellicht draagvlak voor de invoering van vierwekelijks inzamelen. De inzameling wordt efficiënter en arbo-technisch meer verantwoord. Ongeveer 40 adressen in Laarbeek maken nu gebruik van een container, het eindigt daarmee onduidelijkheid over wat wel of niet mag. Enkele omliggende gemeenten zoals Nuenen en Helmond werken met containers. Het nadeel is de investering en dat kleinbehuise inwoners wellicht geen ruimte hebben voor een container (minicontainers papier kleiner dan 140L werken niet met de wagen). Bij verplichten van een inzamelmiddel is het gebruikelijk dat dit middel kosteloos wordt uitgedeeld. Verplichten maar de inwoner laten betalen voor aanschaf zal kunnen rekenen op forse weerstand. Geraamde kosten zijn ±€20 per container voor 9500 adressen, plus kosten aanbestedingsprocedure inkoop containers, kosten distributie en communicatiecampagne. Dit vraagt ook eenmalig een forse ambtelijke tijdsinvestering. Mocht er gekozen worden voor papiercontainers, dan is het verstandig om op hetzelfde moment te starten met de containers en te veranderen van frequentie, bijv. beide op 1 januari 2022. Dit zou betekenen dat maatregel 1 een jaar wordt opgeschoven. Advies: niet invoeren vanwege de afweging kosten – meerwaarde.		
Maatregel 5: heroverwegen dienstverlening milieustraat	Kosten / besparingen: nog onbekend	Invoering: plan vaststellen en uitwerken in 2021, start uitvoering 2022
Overwegingen: de milieustraat in Laarbeek is verouderd en er dient modernisering plaats te vinden. Hiervoor zijn verschillende scenario's denkbaar, van bijv. het afschaffen van de milieustraat of een 'dependence' worden van de milieustraat Gemert-Bakel, tot het bouwen van een vernieuwde milieustraat met bordes en/of recyclecentrum. Het lijkt verstandig om enkele concrete scenario's op dit spectrum aan mogelijkheden uit te werken, waarna het voorkeurs-scenario van de raad in detail kan worden uitgewerkt en ter besluitvorming voor kan liggen. Het voorstel van Blink om een medewerker in dienst te nemen die afval scheiden bevordert, kan direct worden ingevoerd. Deze maatregel is kostenneutraal omdat afval afvoeren dat beter gescheiden is, aanzienlijk goedkoper is dan grof huishoudelijk restafval afvoeren. De medewerker verdient zichzelf dus terug. Advies: scenario's uitwerken en voorkeur vaststellen in 2021. Direct starten met medewerker voor afvalscheiding.		

Bovenstaande overzicht laat zien dat drie kostenbesparende maatregelen direct ingevoerd zouden kunnen worden, namelijk het verminderen van de frequentie papierinzameling en het stoppen met de inzamelrondes voor snoeihout en kerstbomen. Het is uiteraard een kwestie van politieke voorkeur of deze maatregelen worden ingevoerd. De gezamenlijke besparing van deze maatregelen is geraamd op € 23.700. Het invoeren van papiercontainers is prijzig maar vergroot de dienstverlening en efficiëntie van inzameling, maar heeft een nadeel voor inwoners met een beperkte bergruimte / buitenruimte. Het veranderen van de milieustraat is ten slotte een maatregel die meer voorbereiding vergt.

3. Afweging financiële beleidskeuzen

Op financieel vlak heeft de raadscommissie Algemene Zaken aangegeven een voorkeur te hebben voor het vasthouden van de prijsprikkels van diftar, waarbij wel gekeken kan worden naar een (lichte) verhoging van de tarieven als dit in de pas loopt met verhogingen in het vastrecht. Daarnaast is het een optie om de poorttarieven milieustraat te verhogen, deze zijn immers regionaal gezien laag en bovendien verre van kostendekkend. Ten slotte spreekt de commissie steun uit voor het invoeren van een progressief tarief voor 'grootverbruikers' van de milieustraat. Dit ontmoedigt bedrijven om van de milieustraat gebruik te maken.

Op basis van deze denkrichtingen hanteert dit advies de volgende financiële uitgangspunten:

Op basis van deze denkrichtingen hanteert dit advies de volgende financiële uitgangspunten:

1. **progressief tarief milieustraat:** de milieustraat-tarieven verdubbelen vanaf het zesde bezoek (in navolging van Nuenen en Heeze-Leende). Hiervoor wordt nog geen extra opbrengst geraamd voor 2021 omdat het effect op gedragsverandering erg onvoorspelbaar is. Het dient in eerste instantie als prikkel ter vermindering van het (ongewenste) bedrijfsafval. In 2022 kunnen de effecten (hogere opbrengsten poorttarieven en evt. vermindering volume afval dat wordt aangeboden) ook financieel worden meegenomen.
2. **lichte verhoging tarief milieustraat:** in de verschillende scenario's zijn drie varianten opgenomen van poorttarieven van de milieustraat. De eerste variant is het gelijk houden van de tarieven ten opzichte van 2020. De tweede variant is een stijging van het grof huishoudelijk restafval, zodat deze beter aansluit op de duurste stroom. De derde variant is een stijging van alle drie de stromen. De stijging is te onderbouwen met het feit dat de operationele en verwerkingskosten op de milieustraat stijgen. Tegelijk nemen we ons voor om in 2021 meerdere scenario's uit te werken voor grotere veranderingen van de milieustraat. Daarom lijkt dit niet het geschikte moment voor grote prijswijzigingen, dit zou beter kunnen samenvallen met een bredere aanpak van de milieustraat.

Tabel 3: voorgestelde tarieven milieustraat 2021

Categorie	Variant 1: Tarief 2020	Variant 2: lichte stijging	Variant 3: stijging alle categorieën	Voorgesteld progressief tarief 2021 vanaf 6 ^e bezoek
Recyclebaar afval en gevaarlijk afval	gratis	gratis	gratis	gratis
Grof huishoudelijk restafval, max 0,5 m3	€5	€5,50	€5,50	Verdubbeling €10 / €11
Grof huishoudelijk restafval, max 2 m3	€10	€11	€11	Verdubbeling €20 / €22
Bouw- en sloopafval	€22	€22	€25	Verdubbeling €44 / €50
Extra opbrengst t.o.v. 2020 bij gelijkblijvende bezoekersaantallen	-	€7.550	€15.600	-
Totale begrote opbrengst poorttarieven ¹	€125.000	€132.550	€140.600	

3. **Afwegingen diftar:** in dit advies is gekozen om de kostenstijging deels op te vangen in de diftar tarieven voor restafval, en deels in het vastrecht. De diftar tarieven voor GFT zijn ongewijzigd, wat leidt tot een iets groter verschil tussen rest en GFT. Hiervoor is gekozen in het licht van mogelijke maatregelen rondom GFT, namelijk het stopzetten van inzameling van snoeihout en kerstbomen.

¹ In 2019 en 2020 zijn de inkomsten uit de poorttarieven milieustraat hoger geweest dan de begrote €125.000. Het jaar 2020 geeft wellicht een vertekend beeld vanwege een 'corona-effect'. Daarnaast kan het verhogen van de tarieven en het invoeren van een progressief tarief leiden tot gedragsverandering waarbij de milieustraat minder wordt bezocht. Daarom wordt voor 2021 het bedrag van €125.000 als uitgangspunt gehanteerd.

3. scenario's tarieven afvalstoffenheffing

Op basis van bovenstaande overwegingen zijn drie mogelijke scenario's verder uitgewerkt. Deze scenario's geven de verschillende uitersten weer waaruit gekozen kan worden, maar gaan wel allemaal uit van de uitgangspunten een combinatie verhoging vastrecht en diftar restafval. Uiteraard is er ook te kiezen voor een middenweg tussen deze scenario's, die dan financieel relatief eenvoudig doorgerekend kan worden. Aan al deze scenario's kan het progressieve tarief milieustraat worden toegevoegd.

		Scenario 1: voortzetting diensten en financiën 2020	Scenario 2: voortzetting diensten 2020	Scenario 3: besparen in dienst- verlening	Scenario 4: besparen + papier containers	<i>Tarieven 2020 ter vergelijking</i>
Wijzigingen dienstverlening		Geen	Geen	• stoppen grof groen • stoppen kerstbomen • 4-wekelijks papier	• stoppen grof groen • stoppen kerstbomen • 4-wekelijks papier per 2022 • Invoering papier containers per 2022	
Wijzigingen financieel beleid		Geen: diftar en vastrecht stijgen met ±10%	Diftar GFT wordt niet verhoogd, overige tarieven wel	Diftar GFT wordt niet verhoogd, overige tarieven wel	Diftar GFT wordt niet verhoogd, overige tarieven wel	
		milieustraat variant 1	milieustraat variant 2	milieustraat variant 3	milieustraat variant 3	
Vastrecht		€ 120,48	€120,36	€ 116,76	€ 118,44 *	€110,52
Diftar GFT	€ 0,28 € 0,83 € 1,38 € 2,34	€ 0,25 € 0,75 € 1,25 € 2,13	€ 0,25 € 0,75 € 1,25 € 2,13	€ 0,25 € 0,75 € 1,25 € 2,13	€ 0,25 € 0,75 € 1,25 € 2,13	€ 0,25 € 0,75 € 1,25 € 2,13
Diftar rest	€ 3,30 € 9,90 € 16,50 € 28,05	€ 3,30 € 9,90 € 16,50 € 28,05	€ 3,30 € 9,90 € 16,50 € 28,05	€ 3,30 € 9,90 € 16,50 € 28,05	€ 3,00 € 9,00 € 15,00 € 25,50	€ 3,00 € 9,00 € 15,00 € 25,50
Poorttarieven milieustraat		€ 5 € 10 € 22	€ 5,50 € 11 € 22	€ 5,50 € 11 € 25	€ 5,50 € 11 € 25	€ 5 € 10 € 22
Poorttarieven progressief		€ 10 € 20 € 44	€ 11 € 22 € 44	€ 11 € 22 € 50	€ 11 € 22 € 50	n.v.t.

* **Toelichting scenario 4:** wanneer we kiezen voor papiercontainers, heeft dit pas effect op de afvalstoffenheffing van 2022. Dit komt doordat de kosten niet eenmalig worden doorberekend in het jaar van investeren. De investering wordt volgens de financiële "spelregels" geactiveerd op de balans en de omslag van de kapitaallasten (rente en

afschrijving) vindt plaats binnen de afschrijvingstermijn. Ter indicatie is gerekend met een afschrijving over 10 jaar. De rente en afschrijving starten vanaf 1 januari van het jaar volgend op de ingebruikname van de investering (conform de Nota Investerings Afschrijving en Waardering gemeente Laarbeek 2019). Mocht de raad scenario 4 kiezen, dan zal in een separaat raadsvoorstel verzocht worden om het benodigde investeringsbudget beschikbaar te stellen.

Vanaf 2022 wordt in dit scenario 10 jaar lang een extra bedrag van $\pm$ €3 in het vastrecht opgenomen, ter dekking van de kapitaallasten behorende bij een investering van €250.000. Hierbij is uitgegaan van een afschrijvingstermijn van 10 jaar en een rente van 1%, waardoor de absolute kosten uitkomen op €27.500 per jaar. Overigens is dit bedrag nog indicatief en hangt de hoogte van de werkelijke investering af van de uitkomst van de aanbestedingsprocedure. In 2021 wordt de maatregel voorbereid door het doorlopen van de aanbesteding voor de containers, de inkoop en de distributie onder de inwoners. Per 2022 kunnen de containers dan werkelijk in gebruik worden genomen. Daarom is in deze optie de besparing van het vierwekelijks inzamelen niet meegenomen: het is logisch om de frequentie te veranderen op het moment dat ook de nieuwe containers in gebruik worden genomen.

4. Advies

Kijkend naar de discussie over de lastendruk in Laarbeek lijkt het onverstandig om te kiezen voor scenario 4. Het instellen van papiercontainers brengt hoge kosten met zich mee terwijl een relatief klein probleem wordt opgelost. Ook scenario 1 wordt niet geadviseerd, als alleen wordt gekozen voor het verhogen van tarieven, dan wordt geadviseerd om diftar groen te ontzien om scheiden te bevorderen, en de milieustraat juist (licht) te verhogen om deze meer richting kostendekkend te maken en aan te sluiten op de regionale trend.

Voor zowel scenario 2 als 3 valt iets te zeggen: er ontstaat een besparing door de maatregelen, die wellicht 'wennen' zijn voor de inwoners. De vraag is of de hoogte van de besparing opweegt tegen het verminderen van het comfort van de inwoners. De gevolgen van de maatregelen zijn relatief beperkt omdat alternatieven worden geboden voor snoeihout en kerstbomen, en het vierwekelijks papier inzamelen ook goed lijkt te werken in buurgemeenten. In het kader van kostenbesparing wordt daarom scenario 3 geadviseerd. Dit is bovendien een blijvende besparing die over de jaren oploopt, aangezien de transportkosten elk jaar stijgen. Daarnaast wordt geadviseerd om het progressieve tarief voor de milieustraat in te voeren.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

Bij verandering van de dienstverlening moet zorgvuldig naar de inwoners worden gecommuniceerd. Dit kan bijvoorbeeld via de Afvalkalender, via sociale media en via de krant. Het is belangrijk mensen tijdig te informeren over de veranderingen en ze te wijzen op alternatieven.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

Concept raadsbesluit

Concept Verordening Afvalstoffenheffing 2021

Het college van burgemeester en wethouders,
gemeentesecretaris van Laarbeek,

de burgemeester van Laarbeek,

Zaaknummer: 46229-2020
Documentnummer: 46229-2020:719337

J.W.M. van de Ven

F.L.J. van der Meijden